

Ahalduntzea

JUNE FERNÁNDEZ
KAZETARIA

ANTTON OLARIAGA

Publikoaren arteko askok pentsatu zuten mikromatxismoei buruzko *performance* bat izan behar zuela. *Tantaka* telebistaren aurkezpen ekitaldian, hiru kazetarien arteko solasaldi elebidunean parte hartu nuen. Gizon bat eta bi emakume ginen. Hasi aurretik, bi neskok urduri ginela onartu genuen; bera jendaurrean gaztelaniaz okerrago moldatzen omen zelako eta ni euskaraz ez nintzelako nahikoa trebe sentitzen. Hara gizonaren erantzuna: “Nik, ordea, konturatu gabe egiten dut salto bi hizkuntzen artean”. Bere doinuagatik igartzen zen jatorriz atzerri-tarra zela, hau da, euskaldunberria. Eta hala ere, txikitatik elebidunak ginen bi neska baino konfiantza gehiago zuen bere hizkuntza gaitasunean.

Komentario hori bere harropuzkeriaren lehenengo seinalea izan zen. Erdian eseri zen, hankak oso irekita, ozenago eta luzeago hitz egin zuen... Nik mintzatzea baino nahiago dut eguneroko esperientziez aritzea, hortaz, *Pikara*-n ikasitakoak (hanka sartzeak barne) kontatu nituen. Tipoak jarraian sastada bota zidan: “Ni ez naiz ‘nire liburuari’ buruz hitz egitera etorri”. Zitzadaren pozoiak nire baitako ahots patriarkala elikatu zuen. Jendaurrean astero hitz

egiten dudan arren, ahots horrek beti boikoteatzen nau. “Iruzurtiaren sindromea” deitu omen zaio: Eneida Iturberen hitzetan, “[emakumeak] eurak berez ez direla hain onak konbentzitura, jendea noiz konturatuko ote den zain daude”.

Espazio publikoa gizonena dela ikasi dugu bai eurek zein emakumeok. Euskaltzaindiak aurtun gehitu du “plazandre” sarrera, feministok aspaldi erabilitako hitz esanguratsua. Misoginoek uste dute oholtzaren gainean edo kameraren aurrean erraz utz gaitzaketela jokoz kanpo. Hark ez zuen lortu, baina etxetik nekarren beldurrei beste bat gehitzea lortu zuen: “Guri begira dauden ehunka lagunek pentsatu ote dute nartzisista naizela?”. Oholtzatik jaitsi ginenean, beste emakumezko kazetaria elkartasunez hurbildu zitzaidan eta ezin izan nien malkoei eutsi.

Kazetari askok aitortu didate he-dabideetan parte hartzeko prest dauden andreak topatzea oso zaila dela, eta hizkuntz gaitasunekiko konfiantza urriagoa dela arrazoietako bat. Euskaltzaletasunak feminismotik “ahalduntze” kontzeptua hartu duela nabarmendu dute bi mugimendu horien arteko harremana aztertzen duten adituek (Lorea Agirre, Idurre Eskisabel, Mari

Luz Esteban, Bilgune Feministako ki-deak...). *Jakin* aldizkariak, UEUK eta Gabriel Aresti euskaltegiak gai honi buruzko ikastaroa antolatzen ari dira. Bigarren saioan, euskalduntze prozesuetan generoak duen inpaktua aztertu zuten Aizpea Otaegi eta Jaime Altuna ikerlariek. Besteak beste, andreak direla euskaltegi-tako ikasle gehienak, eta hala ere gizonak baino autopertzeptzio negatiboagoa adierazten dutela euskararekin duten harremanaz galdetzen zaienean.

Ikastaroan matrikulatuen partaide-tza urria izan da: emakume gutxi ausartu dira Bilboko Kafe Antzokia bezalako areto batean iritzia ematera. Hirugarren saioan, bi gizonak hartu zuten hitza, feminismoa kritikatzeko gainera. Ozen hitz egin zuen emakume bakarra kazetaria eta euskarazko literatura idazlea zen. Nik post-it batean idatzi nuen nire galdera.

Interesgarria da ingelesezko *empowerment* euskaratzeko aukeren artean –jabekuntza, boteretzea, ahalduntzea– azken hori gailendu izana. “Ahal dut, ahal dugu”, gogorarazi behar diogu plazandreak gure buruari uneoro, gure baitako ahots patriarkala baino ozenago, eta hizkuntza askotan. ●